

UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De oorlog in het museum: Herinnering en verbeelding

Somers, E.L.M.

Publication date
2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Somers, E. L. M. (2014). *De oorlog in het museum: Herinnering en verbeelding*.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Geraadpleegde literatuur

- Abrahamse, Jan, 'Landschap in de Tweede Wereldoorlog', themanummer van *Noorderbreedte* jrg. 29 (2005) nr. 5a.
- Abram, Ido, 'Educatie van en na de Sjoa', in: *Tora met hart en ziel. Artikelen aangeboden aan Yehuda Aschkenasy bij zijn 65e verjaardag* (Baarn 1989), p. 85-96.
- Abram, I.B.H., 'Lesgeven over de jodenvervolgung 1933-1945', in: Dirk Mulder (red.), *Lesgeven over de Holocaust: uitgangspunten, beperkingen en didactische mogelijkheden* (Hooghalen 1989, eerder verschenen in 1987), p. 25-38.
- Abuys, Guido, en Bas Kortholt, onder redactie van Dirk Mulder en Gerard Veerkamp, *Interneringskamp Westerbork: verhalen van een vergeten verleden, 1945-1948* (Hilversum 2010).
- Agnew, Vanessa, 'Introduction: What is Reenactment?', in: Agnew Vanessa, Jonathan Lamb (eds.), *What is Reenactment? Special issue on reenactment (Criticism vol. 46 (2004) nr. 3)*, p. 327-339.
- Amstelodamum*, Drieënnegentigste jaarboek van het genootschap Amstelodamum, met een ten geleide van Geert Mak. Themanummer ter gelegenheid van 75-jarig bestaan van het Amsterdam Historisch Museum (Amsterdam 2001).
- Ankersmit, F.R., *De sublieme historische ervaring* (Groningen 2007).
- Anstadt, Rosalie, 'De Tweede Wereldoorlog in perspectief. De herinnering aan de Tweede Wereldoorlog en de omgang met het Nederlands Erfgoed', masterscriptie Publieksgeschiedenis, Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2010).
- Armando, 'Schuldig Landschap', in: Armando, *Schoonheid is niet pluis. Verzameld proza* (Amsterdam 2003), p. 447-449.
- Asscher-Vonk, Irene (e.a.) Advies Commissie Asscher-Vonk 'Musea voor Morgen' (Nederlandse Museumvereniging 2012).
- Assmann, Aleida, *Der lange Schatten der Vergangenheit* (München 2006).
- Assmann, Aleida, 'Re-framing memory. Between individual and collective forms of constructing the past', in: Karin Tilmans, Frank van Vree, Jay Winter (eds.), *Performing the past. Memory, history and identity in modern Europe* (Amsterdam 2010), p. 35-50.
- Assmann, Jan, *Das kulturelle Gedächtnis. Schrift, Erinnerung und politische Identität in frühen Hochkulturen* (München 1992).
- Assmus, Burkhard, 'Die Dauerausstellung des Deutsches Historischen Museums: Vorgeschichte, Kritik und Gegenkritik', in: Rudolf B. Trabold, *Zwanzig Jahre Deutsches Historisches Museum 1987-2007 (DHM-Magazin, Berlin 2007)*, p. 87-100.
- Atten, Leo van, *Tien over toen. Tien bijzondere mensen, nauw betrokken bij het ontstaan van het OorlogsVerzetsMuseum, vertellen over de Tweede Wereldoorlog* (Rotterdam 2010).
- Bakker, Chris, 'Oorlog achter glas. Een inventariserend onderzoek naar museale presentaties over de Tweede Wereldoorlog'. Afstudeerscriptie opleiding Social Studies Noordelijke Hoogeschool Leeuwarden (Niet gepubliceerd 2002).

- Barnouw, David, *Het fenomeen Anne Frank* (Amsterdam 2012).
- Bartels, J.A.C., en W. Kalkman, *Texel Nederlands laatste slagveld. De muiterij van de Georgiërs april 1945* (Zutphen 1980).
- Beke, Marie, 'De omgang met een onwrikbaar verleden. Herinneren en presenteren van de oorlog in Nederlandse en Duitse oorlogsinstellingen'. Bachelor Cultureel Erfgoed aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/Reinwardt Academie (niet gepubliceerd 2012).
- Belk, Russell, 'Collecting as luxury consumption: Effects on individuals and households', *Journal of Economic Psychology* 16 (1995), p. 477-490.
- Berenbaum, Michael, *The world must know. The history of the Holocaust as told in the United States Holocaust Memorial Museum* (Washington, 1992).
- Berendsen, Th. J., *Museum 1940-1945. 25 Jaar in vogelvlucht 1986-2011* (Dordrecht 2011).
- Bernlef, 'Ons aller geheugen', 4 mei lezing 2005 van het Nationaal Comité 4 en 5 Mei.
http://www.4en5mei.nl/documenten/4_mei-lezing_2005_-_bernlef.pdf (geraadpleegd 2 november 2013).
- Betten, Erik, *De Fries. Op zoek naar de Friese identiteit* (Leeuwarden 2013).
- Beukelaar, Hans de, en Ben Boersema, *De oorlog onder één dak. Verhalen rond Markt 12 in Aalten* (IJzerlo 2010).
- Biezeveld, Cees, *Kamp Amersfoort. De bevochten nalatenschap van de Tweede Wereldoorlog* (Barneveld 2011).
- Bijl, Bas, Rolf Bom, Esther Captain, John Sijmonsbergen, Martijn Sobels, Ellen van der Waerden, Caroline Willers en Mireille van der Zijl (samenstelling, coördinatie en eindredactie), *Erfgoed van de Oorlog. De oogst van het programma* (Den Haag 2010).
- Blom, J.C.H., 'Lijden als waarschuwing. Oorlogsverleden in Nederland', in: *Ons Erfdeel*, jrg. 38 (1995) no. 4, p. 534-542.
- Blom, J.C.H., 'Oorlog na de oorlog', in: J.C.H. Blom, *In de ban van goed en fout. Geschiedschrijving over de bezettingstijd in Nederland* (Amsterdam 2007), p. 121-131.
- Boer, Pim den, 'Geschiedenis, herinnering en "Lieux de mémoire"', in: Rob van der Laarse (red.), *Bezeten van vroeger. Erfgoed, identiteit en musealisering* (Amsterdam 2005), p. 40-58.
- Boersma, Bauke, *En de toortsen blijven branden. Geschiedenis van de Verenging Friesland 1940-1945* (Leeuwarden 2007).
- Boersma, Bauke, *Een verleden met toekomst. 65 jaar Stichting Friesland 1940-1945* (Leeuwarden 2011).
- Boom, Bart van der, 'Westerbork. De ondergang van de Nederlandse joden', in: Wim van den Doel (red.), *Plaatsen van herinnering. Nederland in de twintigste eeuw* (Amsterdam 2005), p. 149-159.
- Boonstra, Janrense en Marie-José Rijnders, *Anne Frank Huis. Een museum met een verhaal* (Amsterdam 1992).
- Bos, Jacques, 'De sublieme historische ervaring revisited', in: *Krisis, Tijdschrift voor actuele filosofie* (2008) nr. 3, p. 62.
- Bossenbroek, Martin, *De Meelstreep. Terugkeer en opvang na de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2001).
- Botke, IJnte, Rein Cornelis Faber, Sjoerd Hendrik Faber, Herman Maring, Andele Wybe Talman, *Friesland 50 jaar vrij. Sta Stil. In het spoor van de Canadezen langs monumenten van verzet en bevrijding*, deel 1-4 (Leeuwarden 1995).
- Boucher, Florine, Els Kalkman, Dick Schaap (red.), *Woord gehouden. Veertig jaar Stichting 1940-1945* (Den Haag 1985).
- Boxtel, Carla van, *Geschiedenis, erfgoed en didactiek* (Amsterdam 2009).
- Brinks, Monique, *Het Scholtenshuis*, deel 1 en 2 (Groningen 2009 en 2013).
- Bruijn, Erik de, 'Musea & Web 2.0', afstudeercriptie Museologie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/Reinwardt Academie (niet gepubliceerd 2008).
- Bruinsma, Max, *Dick Elffers & de kunsten. Een leest heeft drie voeten* (Amsterdam 1989).
- Byvanck, Valentijn en Eric Schilp, *Het Nationaal Historisch Museum in veertien punten* (Arnhem 2008).

- Captain, Ester en Bruno Jones, *Oorlogserfgoed overzee. De erfenis van de Tweede Wereldoorlog in Aruba, Curaçao, Indonesië en Suriname* (Amsterdam 2010).
- Citroen, Hans, en Barbara Strazynska, *Auschwitz – Osmicim* (Rotterdam 2011).
- Claassen, Rob en Joke van Grootheest, *Getekend. Nederlanders in Japanse kampen* (Den Haag 1995).
- Cohen, Jaap, ‘Het NIOD’, in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 411-420.
- Commissie Canon van Friesland, *De canon van de geschiedenis van Friesland in 11 en 30 vensters* (Leeuwarden 2011).
- Craps, Stef, en Michael Rothberg, ‘Introduction: Transcultural negotiations of Holocaust memory’, in *Criticism*, vol. 53, no. 4 (2011), p. 517-521.
- Dalhuisen, L.G., en E. Storck (samenstelling en redactie), *De Tweede Wereldoorlog, toen en nu. Handboek voor docenten geschiedenis en maatschappijleer* (Enschede 1989).
- Dartel, Daan van (ed.), *Tropenmuseum for a change! Present between past and future. A symposium report* (Amsterdam 2009).
- Dekker, Rudolf, *Meer verleden dan toekomst. Geschiedenis van verdwijnend Nederland* (Amsterdam 2008).
- Dijck, Geert van, *Juist die plek, Overloon ... een dorp dat groeide, verdween en herrees* (Overloon, 1989).
- Doel, Wim van den (red.), *Plaatsen van herinnering. Nederland in de twintigste eeuw* (Amsterdam 2005).
- Dompleing, Lisa, ‘De herinrichting van Kamp Westerbork. De vernieuwde encenering geplaatst in het kader van de hedendaagse historische cultuur’, masterscriptie Cultureel Erfgoed, Universiteit van Utrecht (niet gepubliceerd 2011).
- Dorsman, Leen, Ed Jonker en Kees Ribbens, *Het zoet en het zuur. Geschiedenis in Nederland* (Amsterdam 2000).
- Draaisma, Douwe, *Waarom gaat het leven sneller als je ouder wordt. De geheime van het geheugen* (Amsterdam/Groningen 2001).
- Dragt, Marion van, ‘Een onderzoek naar het publiek van erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog’, masterscriptie, Faculteit der Historische Kunstwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam (niet gepubliceerd 2009).
- Dreyfus, Jean-Marc en Marcel Stoetzler, ‘Holocaust memory in the twenty-first century: between national reshaping and globalisation’, in: *European Review of History – Revue européenne d’histoire*, vol. 18, nr. 1, 2011, p. 69-78.
- Duindam, David, ‘Stilstaan bij de Jodenvervolgung. De Hollandsche Schouwburg als plek van herinnering’, in: Vree, Frank van, Hetty Berg en David Duindam (red.), *De Hollandsche Schouwburg. Theater, deportatieplaats, plek van herinnering* (Amsterdam, 2013), p. 218-245.
- Durlacher, G.L., ‘Verdwenen rails’, in: Teresien da Silva en Dineke Stam, *Sporen van de oorlog. Ooggetuigen over plaatsen in Nederland, 1940-1945* (Amsterdam 1989), p. 9.
- Duyts, W.J.M. en A. Groeneweg, *De oogst van tien jaren Airborne Museum Huize Hartenstein Oosterbeek* (Oosterbeek 1988).
- Eekhout, Marianne, ‘“The past may inhabit us, but we do not inhabit it.” Authenticiteit in de erfgoedfilm en het museum in Groot-Brittannië in de jaren tachtig en negentig’, in: *Leidschrift. Verleden in beeld. Geschiedenis en mythe in film*, 24-3 (2009), p. 81-94.
- Elst, Frank van der, ‘De naoorlogse geschiedenis van de vernietigingskampen Belzec, Sobibor en Treblinka. Voetbalveld – trouwlocatie – monument’, masterscriptie Geschiedenis/Holocaust- en genocidestudies Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2006).
- Enning, Bram, *De oorlog van Bastiaans. De LSD-behandeling van het kampsyndroom* (Amsterdam/Antwerpen 2009).
- Falk, John H., *Identity and the Museum Visitor Experience* (Californië 2009).
- Flacke, Monika, ‘Geschichtsaustellungen. Zum “Elend der Illustration”’, in: Philine Helas u.a. (Hrsg.) *Bild – Geschichte. Festschrift für Horst Bredekamp* (Berlijn 2007), p. 481-490.

- Flacke, Monika (Hrsg.), *Mythen der Nationen, 1945 – Arena der Erinnerungen. Eine Ausstellung des deutschen historischen Museum 2004/2005*, Band 1 en II (Berlijn 2004).
- Fleming, David, 'Museums and social responsibility', in: *Icomnews*, nr. 1 (2011).
- Frijhoff, Willem, *Dynamisch erfgoed* (Amsterdam 2007).
- Frijhoff, Willem, *De mist van de geschiedenis. Over herinneringen, vergeten en het historisch geheugen van de samenleving* (Rotterdam 2011).
- Ginkel, Rob van, *Rondom de stilte. Herinneringscultuur in Nederland* (Amsterdam 2011).
- Gmeinski-Walter, Astrid en Stefan Seewald (red.), *Gedächtnis der Nation. Geschichte und geschichten des deutschen historischen Museums in Berlin* (Berlijn 2007).
- Göbel, Esther, 'Van verstilling tot visualisering. Een onderzoek naar de geschiedenis van de visuele representatie van de Holocaust in Amerikaanse musea', doctoraalscriptie Culturele Studies, Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 1996).
- Gödecke, Monika (ed.), *The Bergen-Belsen memorial 2007. Guide to the exhibition* (z.p., 2007).
- Gösswald, Udo (red.), *99 x Neukölln. Der Katalog zur Dauerausstellung* (Berlijn 2010).
- Graham, Brian en Peter Howard, 'Heritage and Identity'. In: Brian Graham en Peter Howard (eds.), *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity* (Hampshire/Burlington 2008), p. 1-15.
- Grever, Maria en Kees Ribbens, *Nationale identiteit en meervoudig verleden* (Amsterdam 2007).
- Grevers, Helen, *Van Landverraders tot goede vaderlanders. De opsluiting van collaborateurs in Nederland en België, 1944-1950* (Amsterdam 2013).
- Grijzenhout, Frans (red.), *Erfgoed. De geschiedenis van een begrip*, reeks Nederlandse Begrips-geschiedenis, dl. 5 (Amsterdam 2007).
- Groot, IJdo J., *Daar spraken wij nooit over. Verwerking van oorlogsleed van nabestaanden en militairen in de strijd rond de Grebbeberg, mei 1940*, gebaseerd op de gelijknamige tentoonstelling (Oorlogsgravenstichting, Den Haag 2005).
- Grootheest, Joke van, en Gert-Jan van Rhijn, *Kind in Oorlog* (Den Haag 2009).
- Haan, Ido de, *Na de ondergang. De herinnering aan de Jodenvervolging in Nederland 1945-1995* (Den Haag 1997).
- Haas, Peter de, en Perry Moore, *Geuzenverzet en surrogaatzeepp. Inventaris van de Tweede Wereldoorlog Collectie van de Stichting Jan Anderson* (Vlaardingen 2010).
- Halbwachs, Maurice, *On Collective Memory*, redactie en vertaling Lewis A. Coster (Chicago 1992).
- Ham, Gijs van der, *De geschiedenis van Nederland in 100 voorwerpen* (Amsterdam 2013).
- Handleiding bij een bezoek aan het Nationaal Monument Kamp Vught* (Vught 1990).
- Harlaar, Martin en en Jan Pieter Koster, *Stilstaan bij de oorlog: De Gemeente Amsterdam en de Tweede Wereldoorlog 1945-1995* (Bussum 1995).
- Härtl, Ursula (red.), *Die Neukonzeption der Gedenkstätte Buchenwald* (Weimar 2001).
- Hartmann, Rudi, 'Holocaust memorials without Holocaust survivors: The management of museums and memorials to victims of Nazi Germany in 21st Century Europe', in: Gregory Ashworth en Rudi Hartmann (eds.), *Horror and human tragedy revisited: The management of sites of atrocities for tourism* (New York 2005), p. 89-107.
- Harvey, David C., 'The History of Heritage', in: Brian Graham en Peter Howard (eds.), *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity* (Aldershot 2008), p. 19-36
- Heijden, Chris van der, *Dat nooit meer. De nasleep van de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam, Antwerpen 2011).
- Heijden, Chris van der, *Grijs verleden. Nederland en de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2001).
- Heijne, Bas, *Het museum dat alles goed moest maken* (Nationaal Historisch Museum, Amsterdam 2011).
- Henrichs, Hendrik, 'Een zichtbaar verleden? Historische musea in een visuele cultuur', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* jrg. 17, 2004, nr. 2, p. 230-248.
- Hermesen, Joke J. en Truus Gubbels (red.), 'Het Museum van de toekomst: Pretpark of pantheon?', in: *Boekman* 61 (2004).

- Heuvel, C.C. van den, en W. J. C. Tensen *Gedenkboek Verzetsherdenkingskruis* (z.p. 1985).
- Hijink, Roel, *Het gedenkteken, de plek en de herinnering. De monumentalisering van de Duitse kampen in Nederland* (Amsterdam 2010).
- Hijink, Roel, 'De musealisering van de kampen. Tussen werkelijkheid en verbeelding', in: Frank van Vree en Rob van der Laarse (red.), *De dynamiek van de herinnering. Nederland en de Tweede Wereldoorlog in een internationale context* (Amsterdam 2009), p. 128-147.
- Hijink, Roel, *Voormalige concentratiekampen. De monumentalisering van de Duitse kampen in Nederland* (Hilversum 2011).
- Hilberg, Raul, *Daders, slachtoffers, omstanders. De Joodse catastrofe 1933-1945* (Haarlem, 1993)
- Hirsch, Marianne, 'The Generation of Postmemory', in: *Poetics Today*, vol. 29, nr. 1, 2008, p. 103-128.
- Hirsch, Marianne, *The Generation of Postmemory. Writing and visual culture after the Holocaust* (New York 2012).
- Hoffmann, Detlef, 'Zeitgeschichte aus Spuren ermitteln. Ein Plädoyer für ein Denken vom Objekt aus', in: *Zeithistorische Forschungen | Studies in Contemporary History*, Online-Ausgabe 4 (2007) H. 1+2. URL: <https://www.zeithistorische-forschungen.de/16126041-hoffmann-2-2007>.
- Hogervorst, Susan, *Onwrikbare herinnering. Herinneringsculturen van Ravensbrück in Europa, 1945-2010* (Hilversum 2010).
- Holtwick, Bernd, 'Schaulust und andere Beweggründe. Was lockt Menschen in historischen Museen? Oder: Wann machen Museen Spass?', in: Olaf Hartung en Katja Köhr, *Geschichte und Geschichtsvermittlung* (Bielefeld 2008), p. 184-198.
- Homan, H.D.I en E.T. van Praag, *Tijd voor kwaliteit w o 11-Heden in projecten* (Heemstede 2005).
- Hondius, Dienke, *Oorlogslessen. Onderwijs over de oorlog sinds 1945* (Amsterdam 2010).
- Hoogstraat, Els en Annemarie Vels Heijn, *De leertheorie van Kolb in het museum; dromer, denker, besisser, doener* (Amsterdam 2006).
- Horst, Annelies van der, Marieke de Groot en Eric Langendijk (DSP-groep), *Meer dan waard. De maatschappelijke betekenis van musea* 'in opdracht van de NMV (Amsterdam, 2011).
- Horst, Liesbeth van der, *Verstoep Vervalst Verzameld. De collectie van het Verzetsmuseum* (Zutphen 1995).
- Horst, Liesbeth van der, *Het Verzetsmuseum Amsterdam. The Dutch Resistance Museum* (Amsterdam 2000).
- Huiskes, Rowan, 'Erfgoed van het verzet. De collectie van het Verzetsmuseum Amsterdam bezien vanuit de herinneringscultuur van de Tweede Wereldoorlog', masterscriptie Cultureel Erfgoed, Universiteit Utrecht (niet gepubliceerd, 2010).
- Huisseling, Anneke, *Dollen, lijdens en cliënten: 700 jaar krankzinnigenzorg in Nederland : bijschriftenboekje voor de Zorgzaal, Het Dolhuys* (Haarlem 2009).
- Huizinga, J.J., *Friesland en de Tweede Wereldoorlog* (Leeuwarden 1996).
- Huizinga, Johan, 'De taak der cultuurgeschiedenis', in: Johan Huizinga, *Verzamelde werken*, deel VII, p. 35-85 (Haarlem 1948-1953, oorspronkelijk verschenen in 1929).
- Huysmans, Frank en Jos de Haan, *Het bereik van het verleden. Ontwikkelingen in de belangstelling voor cultureel erfgoed. Het culturele draagvlak deel 7* (Den Haag 2007).
- IJzerman, B., *Verzetsmuseum Amsterdam* (Amsterdam 1987).
- In het verborgene gedrukt. Tentoonstelling Museum Boymans Rotterdam 21 oktober – 24 november 1945* (Rotterdam 1945).
- Janeke, Kristiane, "'Nicht Gelehrter sollen die Besucher eine Ausstellung verlassen, sondern gewitzter" Historiker zwischen Theorie und Praxis', *Zeithistorische Forschungen | Studies in Contemporary History*, Online-Ausgabe 4 (2007) H. 1+2. URL: <https://www.zeithistorische-forschungen.de/16126041-janeke-2-2007>.
- Jansen, Maarten, 'Van functioneel gebruik tot lieu de mémoire. Het nut van het verleden: De veranderende omgang met bunkers in Nederland van 1979 tot 2008', doctoraalscriptie Nieuwste geschiedenis, Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2008).

- Jensma, Goffe, 'Plat land, diepe geschiedenis. Friesland als trauma', *De Vrije pers. Jaarboek van het Koninklijk Fries Genootschap* (2011), p. 207-221.
- Jeuergens, Charles, 'De herinnering voorbij', in: A.C.M Kapelhof (red.), *Oorlogsgetroffenen w.o.z. Terugkeer, opvang, nasleep* (Instituut voor Nederlandse geschiedenis en Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam, Den Haag 2010), p. 55-62.
- Jong, Ad de, *Vitrines vol verhalen. Museumcollecties als bron voor cultuurgeschiedenis* (Amsterdam 2010).
- Jong, Ad de, *Warme gevoelens en koude rillingen. Over musea en odes aan de saamhorigheid* (Amsterdam 2008).
- Jong, Eddy de, 'Oorlog achter glas, deel II. Een inventariserend onderzoek naar de "ideale presentatie voor musea over de Tweede Wereldoorlog"', afstudeerscriptie Social Studies Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (niet gepubliceerd 2002).
- Jong, Gerie de, René Kok en Erik Somers, *Naar eer en geweten. Gewone Nederlanders in een ongewone tijd 1940-1945* (Zwolle 2001).
- Jong, L. de, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog, deel 11a, b, c Nederlands-Indië* (Leiden 1984-1986).
- Jonker, Ed, *Ordentelijke geschiedenis. Herinnering, ethiek en geschiedwetenschap* (Utrecht 2008).
- Kavanagh, Gaynor (ed.), *Making Histories in Museums* (Londen, New York 1996, reprint 1999).
- Keizer, Madelon en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010).
- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara, 'De rol van musea. Van etnologie naar erfgoed', in: *Levend Erfgoed*, Jrg. 5 (2008), nr 1, p. 4-9.
- Kistemaker, René (red.), *Barometer van het stadsgevoel. Werkdocument Netwerk Nederlandse stadsmusea* (Amsterdam 2011).
- Kjeldbaek, Esben (ed.), *The power of the object. Museums and World War II* (Edinburgh 2009).
- Klein, Stephan, Maria Grever en Carla van Boxtel, "'Zie, denk, voel, vraag, spreek, hoor en verwonder" Afstand en nabijheid bij geschiedenisonderwijs en erfgoededucatie in Nederland', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, jrg. 124 (2011) nr. 3, p. 381-395.
- Kniesmeijer, Joke, Dienke Hondius en Bauco van der Wal, *De Wereld van Anne Frank 1929-1945* (Amsterdam 1985).
- Knoop, Riemer, *Tussen ooggetuigen en erflaters. Denken over het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2006).
- Koch, André (red.), *Wisselwerking. De wonderkamer van Zoetermeer* (Zoetermeer 2009).
- Kok, René, *Max Blokezijsl. Stem van het nationaal-socialisme* (Amsterdam 1988).
- Kolb, David, *Experiential learning: experience as the source of learning and development*. (New Jersey 1983).
- Kolen, Jan, Rutger van Krieken en Maarten Wijdeveld, 'Topografie van de herinnering. De performance van de oorlog in het landschap en de stedelijke ruimte', in: Frank van Vree en Rob van Laarse (red.), *De dynamiek van de herinnering. Nederland en de Tweede Wereldoorlog in een internationale context* (Amsterdam 2009), p. 196-220.
- Kooij, C.G. van der, w.o.II – *Heden. Analyse en beoordeling van de bruikbaarheid van educatieve materialen* (SLO, Enschede 1987).
- Kooistra, Jack, J.J. Mulder en C. Reitsma, *Leeuwarders in oorlogstijd. Herinneringen aan bezetting en bevrijding 1940-1945* (Leeuwarden 1985).
- Kooistra, Jack, *Een laatste saluut, Fryslân in de oorlog* (Leeuwarden 2005).
- Kooistra, Jack, *Strijders, onderdrukkers en bevrijders. Fryslân in de oorlog* (Leeuwarden 2005).
- Koopmans, Gerik, *Een Tweede Wereldoorlog. Verzetsmuseum Friesland* (Leeuwarden 1997).
- Koopmans, Tico, 'De Friese spagaat: Een Friese canon, Nationaal Historisch Museum en twee eeuwen Friese identiteit en historisch besef in Nederland', masterscriptie, Cultureel Erfgoed, Universiteit van Utrecht (niet gepubliceerd 2007).

- Laar, Paul van de, 'Het Nationaal Historisch Museum en de emotional turn', in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* vol. 123-3 (2009), p. 431-437.
- Laarse, Rob van der, 'Beyond Auschwitz? Europe's Terrorspaces in the age of Postmemory', in: Marc Silberman and Florence Vatan (ed.), *Memory and Postwar Memorials. Confronting the Violence of the Past* (Studies in European Culture and History Basingstoke 2013), p. 71-92.
- Laarse, Rob van der, (red.), *Bezeten van vroeger. Erfgoed, identiteit en musealisering* (Amsterdam 2005).
- Laarse, Rob van der, 'Erfgoed en de constructie van vroeger', in: Rob van der Laarse (red.), *Bezeten van vroeger. Erfgoed, identiteit en musealisering* (Amsterdam 2005), p. 1-28.
- Laarse, Rob van der, 'Kamp Westerbork', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 305-317.
- Laarse, Rob van der, 'Kunst, kampen en landschappen. De blinde vlek van het dadererfgoed', in: Frank van Vree en Rob van Laarse (red.), *De dynamiek van de herinnering. Nederland en de Tweede Wereldoorlog in een internationale context* (Amsterdam 2009), p. 169-195.
- Laarse, Rob van der, *Nooit meer Auschwitz? Erfgoed van de oorlog na Europa's eeuw van de kampen* (Hooghalen 2013).
- Laarse, Rob van der, *De oorlog als beleving. Over de musealisering en inscenering van Holocaust-erfgoed* (Amsterdam 2011).
- Lans, Jos van der, en Herman Vuijsje, *Het Anne Frank huis. Een biografie* (Amsterdam 2010).
- Lee, Carel Ann, *Het verborgen leven van Otto Frank. Een biografie* (Amsterdam 2002).
- Leeuw, Henny de, 'Friesland in voorwerpen. Over de verbeelding van de Friese identiteit in het Fries Museum', masterscriptie Museumstudies, Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2011).
- Leidelmeijer, Margaret (samenstelling en eindredactie), *Het verhaal van Indië* (Arnhem 2011).
- Leur, Wilma van, *Verzet in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam [1991]).
- Leydesdorff, Selma, *De mensen en de woorden. Geschiedenis op basis van verhalen* (Amsterdam 2004).
- Libeskind, Daniel, *Jewish Museum Berlin: Museum building guides* (Berlijn 2000).
- Lieshout, Jan W.V. van, *Overloon. Van slagveld naar Liberty Park* (Overloon 2006).
- Locher-Scholten, Elsbeth, 'In Nederland na "de verre oorlog". Publieke herinnering aan de Tweede Wereldoorlog in Azië', in: Remco Raben (red.), *Beelden van de Japanse bezetting van Indonesië. Persoonlijke getuigenissen en publieke beeldvorming in Indonesië, Japan en Nederland* (Zwolle 1999), p. 55-71.
- Logan, William en Keir Reeves (ed.), *Places of pain and shame. Dealing with 'difficult heritage'* (Londen, New York 2009).
- Lollis, Edward W., *Monumental beauty. Peace monuments and museums around the world* (Knoxville, Tennessee 2013).
- Looper, Bert, 'Zolang de wind van de wolken waait. Erfgoed, identiteit en politiek in Friesland', in: Richard Hermans, Taco de Neef, Mardjan Seighali, Astrid Weij (red.), *Neerlands Hoop. Erfgoed en politiek* (Erfgoed Nederland, Amsterdam 2010), p. 15-27.
- Lowenthal, David, *The past is a foreign country* (Cambridge 1985, 16e druk 2011).
- Lowenthal, David, *Possessed by the past. The heritage crusade and the spoils of history* (New York 1996).
- Lucassen, Miro, *Herstelde herinnering. Nieuwe aandacht voor kamp Amersfoort* (Zwolle 2000).
- MacGregor, Neil, *A history of the world in 100 objects* (London 2011).
- Margry, Karel, *Verzetsmuseum Amsterdam. Teksten permanente tentoonstelling* (Amsterdam, [1986]).
- McDowell, Sarah, 'Heritage, Memory and Identity', in: Brian Graham en Peter Howard (eds.), *The Ashgate Research Companion to Heritage and Identity* (Hampshire/Burlington 2008), p. 37-53.
- Meeuse, Aik, 'Fascisme en anti-fascisme en verkenning', in: Anne Frank Stichting (red.) *Oud en nieuw fascisme* (Amsterdam 1981).
- Meeuwenoord, Marieke, 'Mensen, macht en mentaliteit achter prikkeldraad: een historisch-sociologische studie van concentratiekamp Vught (1943-1944)'. Academisch proefschrift Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2011).

- Meihuizen, Joggli, *Noodzakelijk kwaad. De bestraffing van economische collaboratie in Nederland na de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2003).
- Mensch, Peter van, 'Context en authenticiteit', in: *Jaarboek Nederlands Openluchtmuseum* nr. 5 (1999), p. 78-101.
- Mensch, Peter van, 'Historische musea op zoek naar identiteit', in: *Leidschrift, Historisch tijdschrift*, jrg. 7 (1991), nr. 2, p. 5-15.
- Mensch, Peter van, 'Nieuwe museologie. Identiteit of erfgoed', in: Rob van der Laarse (red.), *Bezeten van vroeger. Erfgoed, identiteit en musealisering* (Amsterdam 2005), p. 176-192.
- Mensch, Peter van, 'Towards a methodology of museology', in: R. Schärer (ed.) *Object – Document?*, ICOM Study Series 23 (1994). Naar aanleiding van Symposium *Object – Document?*, Beijing, China, September 1994, p. 59-69.
- Mensch, Peter van, 'Tussen narratieve detaillering en authenticiteit. Dilemma's van een contextgeoriënteerde ethiek', in: E. Kleijn (red.), *Interieurs belicht. Jaarboek voor de monumentenzorg* (Zwolle 2001), p. 46-55.
- Mensch, Peter van en Léontine Meijer-van Mensch, *Erfgoedtermen* (online publicatie Mensch Museological Consulting, Amsterdam april 2013), <http://www.menschmuseology.com/wordpress/wpcontent/uploads/2013/04/Erfgoedtermen.pdf> (geraadpleegd 24 juli 2013)
- Metselaar, Menno, Ruud van der Rol en Dineke Stam, *Anne Frank Huis. Een museum met een verhaal* (Amsterdam 2000).
- Metz, Tracy, *Pret! Leisure en landschap* (Rotterdam 2002).
- Minco, Bill, *Koude voeten. Begeerdigd tot levenslang. Het relaas van een joodse scholier uit het Geuzenverzet. Oranjehotel – Untermassfeld – Mauthausen – Auschwitz – Dachau* (Nijmegen 1997).
- Molen, Anna van der, 'De biografie van de bunker. Een nieuwe kijk op de Atlantikwall', afstudeerartikel MA Erfgoedstudies Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2011).
- Morsch, Günther en Astrid Ley (Hrsg.), *Das Konzentrationslager Sachsenhausen 1936-1945. Ereignisse und Entwicklungen (Schriftenreihe der Stiftung Brandenburgische Gedenkstätten)*, Bd. 23 (Berlin 2008).
- Mulder, Dirk (red.), *Lesgeven over de Holocaust: uitgangspunten, beperkingen en didactische mogelijkheden* (Hooghalen 1989, eerder verschenen in 1987).
- Mulder, Dirk, 'Van herdenkingsplaats tot educatief centrum', in: Dirk Mulder (red.), *Lesgeven over de Holocaust. Uitgangspunten, beperkingen en didactische mogelijkheden* (Hooghalen 1989), p. 8-14.
- Mulder Dirk, 'Een vormgegeven verwerking. De geschiedenis van de herinnering aan kamp Westerbork', in: Dirk Mulder en Ben Prinsen (red.), *Bronnen van herinnering* (Hooghalen 1993), p. 20-50.
- Muniak, Radoslaw Filip, 'Aesthetics of remembrance: memorial museums', lezing voor *The Eleventh Berlin Roundtables on Transnationality Memory Politics: Education, Memorials and Mass Media*, Workshop *Memorials and Museums*, georganiseerd door Irgard Coninx Stiftung, 21-26 oktober 2009, p. 5. <http://www.irgard-coninx-stiftung.de/index.php?id=190> (geraadpleegd, 25 augustus 2013).
- Nationaal Comité 4 en 5 mei, *Beheer en behoud. Beleidshandreiking oorlogsmonumenten* (Amsterdam 2008).
- Nespoli, Tiziana en Arnoud Odding, *Het gedroomde museum* (Stichting Doen, Den Haag 2004).
- Noordegraaf, Julia, *Strategies of display: Museum presentations in nineteenth- and twentieth-century visual culture* (Rotterdam 2004).
- Nora, Pierre, 'Between memory and history: Les lieux de mémoire', in: *Representations* 26, (voorjaar 1989), p. 7-25.
- Odding, Arnoud, *Het disruptieve museum* (Den Haag 2011).
- Olink, Hans, *Vrouwen van Vught. Een nacht in een concentratiekamp* (Amsterdam 1995).
- Oorlogs- en Verzetsmuseum Overloon. Gids voor een rondgang in het museumpark* (Vierlingsbeek, [1981]).
- Ottomeyer, Hans, 'Aufgaben und Ziele des Deutschen Historischen Museums in den Jahren 2000 bis 2007', in: Rudolf B. Trabold, *Zwanzig Jahre Deutsches Historisches Museum 1987-2007 (DHM-Magazin*, Berlijn 2007), p. 47-66.

- Oud, Ingrid, Monique Brederoo en Remy Weda, *Operatie MusIP. Een inventarisatie van erfgoed van de Tweede Wereldoorlog*, (een uitgave van landelijk Contact van Museumconsulenten, z.p. 2009). pdf: <http://www.museumconsulenten.nl/index.php?83> (geraadpleegd 21 februari 2012).
- Oudsluijs, Diète, *Plekken van verzet en pijn 1 – Herinneringen aan de oorlog* (Amersfoort 2001).
- Paape, A.H., *Herinneringscentrum Kamp Westerbork* (Amsterdam 1983).
- Paape, A.H., *Mooie vrijheid!? Nationale herdenkingstentoonstelling in de Nieuwe Kerk op de Dam te Amsterdam*, (Amsterdam 1970).
- Paape, A.H. *Pawilon Holandii. Auschwitz Block 21. Nederlandse permanente expositie in het Poolse Staatsmuseum te Auschwitz* (Wormerveer [1980]).
- Papoulias, Constantina, 'From the Agora to the junkyard', in: Susannah Radstone and Katharina Hodgkin (ed.), *Regimes of memory* (London/New York 2003), p. 114-130.
- Paulsson, G. Steve. *The Holocaust. The Holocaust Exhibition at the Imperial War Museum* (Londen 2004).
- Pearce, Susan M. (Ed.) *Interpreting Objects and Collections* (London/New York 1994, digitale print 2006).
- Pearce, Susan M., *Museums, objects and collections* (Washington DC 1993).
- Pelt, Robert Jan van, en Debórah Dwork, *Auschwitz. Van 1275 tot heden* (Amsterdam 1997).
- Peters, Maarten, *De Atlantikwall. Omstreden erfgoed van Rijnmond tot IJmond* (Den Haag 2005).
- Petry, Silke, Christian Römmer, Katja Seybold (red.) Habbo Knoch (projectmanager), *Bergen-Belsen. Wehrmacht POW Camp 1940-1945, Concentration Camp 1943-1945, Displaced Persons Camp 1945-1950, catalogue accompanying the permanent exhibition* (Göttingen 2010).
- Pieper, Katrin, *Die Musealisierung des Holocaust. Das Jüdische Museum Berlin und das U. s. Holocaust Memorial Museum in Washington D. C.* (Keulen 2006).
- Pieper, Katrin, 'Stolpern durch die deutsche Geschichte. Die neue Ausstellung des DHM. Expokritik', *Werkstatt Geschichte* 44 (2006), p. 111-114.
- Pieper, Katrin, 'Zeitgeschichte von und in Jüdischen Museen. Kontexte – Funktionn – Möglichkeiten', *Zeithistorische Forschungen/Studies in Contemporary History*, Online-Ausgabe 4 (2007) H. 1-7, URL: <https://www.zeithistorische-forschungen.de/16126041-Pieper-2-2007> (geraadpleegd 2 december 2013).
- Piersma, Hinke, *De Drie van Breda. Duitse oorlogsmisdadigers in Nederlandse gevangenschap* (Amsterdam 2005).
- Piersma, Hinke, 'De Friese eigen weg. Over provinciale stijfkoppigheid en Amsterdams centralisme', in: Connie Kristel (red.), *Terugkeer en opvang na de Tweede Wereldoorlog. Regionale verschillen* (Amsterdam 2002), p. 179-200.
- Pohl, Karl Heinrich, 'Wann ist ein Museum "historisch korrekt"? "Offenes Geschichtsbild", Kontroversität, Multiperspektivität und "Überwältigungsverbot" als Grundprinzipien musealer Geschichtspräsentation', in: Olaf Hartung (Hrsg.), *Museum und Geschichtskultur. Ästhetik, Politik, Wissenschaft* (Bielefeld 2006), p. 273-286.
- Pols, Franklin van der, en Jaap Willems (red.), *Voorwaarts Mars. Militaire musea in de samenleving* (Delft, 2013).
- Quist, Cor, 'Bouwen voor de bezetter. Onderzoek naar de sociaal-economische omstandigheden en motieven van Nederlandse arbeiders werkzaam aan de Atlantikwall'. masterscriptie Nieuwste Geschiedenis Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2009).
- Raben, Remco (red.), *Beelden van de Japanse bezetting van Indonesië. Persoonlijke getuigenissen en publieke beeldvorming in Indonesië. Japan en Nederland* (Zwolle 1999).
- Reitsma, C., *Tekens aan de weg – tekens aan de wand. Gedenktekens in Friesland '40-'45* (Leeuwarden 1980).
- Renselaar, Irene van, 'Geconfronteerd met het verleden: springen of struikelen? Over Duitse herinneringscultuur: het Denkmal für die ermordeten Juden Europas en "Hier wohnte – Stolpersteine" vergeleken', masterscriptie Faculty of Humanities, Universiteit van Utrecht (niet gepubliceerd 2007).

- Ribbens, Kees, 'De Amerikaanse begraafplaats in Margraten', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 39-52.
- Ribbens, Kees, *Een eigentijds verleden. Alledaagse historische cultuur in Nederland 1945-2000* (Hilversum 2002).
- Ribbens, Kees, 'Historische cultuur in veranderend perspectief', in: Henk Michielse, Eddie de Paepe en Gerrit Schutte (red.), *Lokale geschiedenis tussen lering & vermaak* (Hilversum 2004), p. 31-52.
- Ribbens, Kees, *Strijdtonelen. De Tweede Wereldoorlog in de populaire historische cultuur* (Rotterdam/Amsterdam 2013).
- Ribbens, Kees en Esther Captain, *Tonen van de Oorlog. Toekomst voor het museale erfgoed van de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2011). <http://www.niod.knaw.nl/documents/publicaties/tonenvandeoorlog.pdf> (geraadpleegd 2 december 2013).
- Ribbens, Kees, Joep Schenk en Martijn Eickhoff, *Oorlog op vijf continenten. Nieuwe Nederlanders & de geschiedenissen van de Tweede Wereldoorlog* (Amsterdam 2008).
- Ridder, Tom de, 'De bezieling van een monument. Een geschiedenis van de Vriendenkring Vught', *Icodo-info. Tijdschrift over gevolgen van oorlog en geweld* jrg. 21 (2004), nr. 1.
- Rietbroek, Karin, 'Tentoonstellingsvormgeving tussen technologische en maatschappelijke verandering', in: Donald Janssen, Paulien Koopmans, Karin Rietbroek en Robert van Rixtel (red.), *Tentoonstellingsvormgeving* (Eindhoven 2002), p. 5-13.
- Robertson, Roland, 'Glocalization: time-space and homogeneity-heterogeneity', in: Mike Featherstone, Scott Lash en Roland Robertson (ed.), *Global Modernities* (Londen 1995), p. 25-44.
- Rolf, Rudi, *Bunkers in Nederland* (Den Helder 1982).
- Rolf, Rudi & Hans Sakkers, *Duitse bunkers in Nederland* (Middelburg 2005).
- Rombach, Julia, *Trendsetter oder Traditionshüter. Die Zukunft der Museen* (Hamburg 2007).
- Romijn, Peter, 'Burgemeester in oorlogstijd', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 115-123.
- Römmer, Christian (red.), Habbo Knoch (projectmanager), *Bergen-Belsen. Historischer Ort und Gedenkstätte* (Celle 2010).
- Roodnat, A. C. en M. de Klijn (samenst.), *Een rondgang door het Anne Frankhuis te Amsterdam. Het dagboek. Historische documentatie. Perspectieven naar een betere toekomst* (Amsterdam [1971]).
- Roquas, Astrid en Machteld Troelstra, 'Pas als alle mensen dood zijn. Het verslag van een onderzoek naar de maatschappelijke functie van Nederlandse oorlogs- en verzetsmusea', afstudeeronderzoek in het kader van de opleiding Museumcommunicatie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/Reinwardt Academie (niet gepubliceerd Wageningen 1992).
- Rozeboom, Foske, 'Oorlog als attractie. De musealisering van de Eerste Wereldoorlog: Sanctuary Wood Museum Hill 6', masterscriptie Algemene Cultuurwetenschappen, Universiteit van Amsterdam (niet gepubliceerd 2009).
- Schaaf, Sj. van der, *De belofte gestand gedaan. Geschiedenis van de Friese Stichtingen 1940-1945* (Leeuwarden 1985).
- Schärer, Martin R. (ed.), 'Object – Document?', in: *ICOFOM Study Series* 23 (1994), p. 59-70 (Symposium 'Object – Document?', Beijing, China, september 1994).
- Schärer, Martin R., 'The role of the object: Theoretical Approach and a Practical Example', in: *The Language of Exhibitions (ICOFOM Study Series* 19). Symposium 'The Language of Exhibitions', Vevey, Zwitserland, oktober 1991, 'Basic papers', p. 100. Op CD uitgebracht door Hildegard K. Viereggen en Anita B. Shah, oktober 2002.
- Schulze, Rainer, 'Forgetting and remembering: memories and memorialisation of Bergen-Belsen', in: *Holocaust Studies. A Journal of Culture and History* vol. 12 (2006) nr. 1-2, p. 217-235.
- Sigmond, J.P. en E. Sint Nicolaas, *Kijken naar geschiedenis. Onderzoeken en tentoonstellen van historische voorwerpen* (Zwolle 2005).

- Silva, Teresien da en Dineke Stam, *Sporen van de oorlog. Ooggetuigen over plaatsen in Nederland, 1940-1945* (Amsterdam 1989).
- Sloots, Marre, 'Een levend monument. Thematiek en kaders in het Verzetsmuseum Friesland 1979-2012', masterscriptie Journalistiek, Studiepad dagbladjournalistiek, Rijksuniversiteit Groningen (niet gepubliceerd 2012).
- Smith, Laurajane, *All Heritage is Intangible: Critical Heritage Studies and Museums* (Amsterdam 2011).
- Smith, Laurajane, *Uses of Heritage* (Londen/New York 2006).
- Somers, Erik, 'The Changing Face of Dutch War, Resistance and Memorial Museums', in: International Network of Museums for Peace, *Proceedings of the 6th International Conference of Museums for Peace* (Kyoto 2009), p. 122-125.
- Somers, Erik, 'Drieluik van een levend verleden. Nederlanders, Japanners, Indonesiërs. De Japanse bezetting van Nederlands-Indië herinnerd', in: Erik Somers en Stance Rijpma (red.), *Nederlanders, Japanners, Indonesiërs. Een opmerkelijke tentoonstelling* (Zwolle 2002), p. 8-17.
- Somers, Erik en Stance Rijpma (red.), *Nederlanders, Japanners, Indonesiërs. Een opmerkelijke tentoonstelling* (Zwolle 2002).
- Somers, Erik, 'Overloon', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 433-444.
- Somers, Erik, 'Traveling exhibition: War Child', in: Clive Barrett and Joyce Apsel (eds.), *Museums for peace: transforming cultures* (Den Haag 2012), p. 134-143.
- Somers, Erik, *Vrijgegeven door de Duitse censuur. Fotograaf in dienst van de bezetter* (Amsterdam, 1986).
- Sostero, Marco, *Der Krieg hinter Glas. Aufarbeitung und Darstellung des Zweiten Weltkriegs in historischen Museen Deutschlands, Österreichs und Japans* (Münster 2010).
- Spalding, Julian, *The poetic museum. Reviving historic collections* (Munich, London, New York 2002).
- Steen, Tjitske, 'Het tonen van de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog in musea', afstudeerscriptie aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten/Reinwardt Academie (niet gepubliceerd 1998).
- Stier, Oren Baruch, 'Different Trains: Holocaust Artifacts and the Ideologies of Remembrance', in: *Holocaust and Genocide Studies*, volume 19, nr. 1, 2005, p. 81-106.
- Stölz, Christoph, 'Kann man Geschichte ausstellen?', in: Dieter Sauberzweig, Bern Wagner en Thomas Rübke (Hg.), *Kultur als intellektuelle Praxis. Hermann Glaser zum 70. Geburtstag* (Essen 1998), p. 329-335.
- Tames, Ismee, *Doorn in het vlees. Foute Nederlanders 1950-1970* (Amsterdam 2013).
- Thamer, Hans-Ulrich, 'Sonderfall Zeitgeschichte? Die Geschichte des 20. Jahrhunderts in historischen Ausstellungen und Museen', *Zeithistorische Forschungen/Studies in Contemporary History*, Online-Ausgabe 4 (2007) H. 1-7, URL: <https://www.zeithistorische-forschungen.de/16126041-Thamer-2-2007>
- Thiemeyer, Thomas, *Fortsetzung des Krieges mit anderen Mitteln. Die beiden Weltkriege im Museum* (Paderborn 2010).
- Thomassen, Theo, *Archiefwetenschap, erfgoed en politisering* (Amsterdam 2011).
- Tilmans Karin, Frank van Vree, Jay Winter (Eds.), *Performing the past. Memory, history and identity in modern Europe* (Amsterdam 2010).
- Touwen-Bouwsma, Elly, 'Het Bronbeekpark', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 105-114.
- Touwen-Bouwsma, Elly, *Op zoek naar grenzen. Toepassingen en uitvoering van de wetten voor oorlogsslachtoffers* (Amsterdam 2010).
- Trost, Ralph, *Museumgids. Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945. Groesbeek* (Groesbeek 2006).
- Tuinier, Durk Jan, Bertjan Doosje, Liesbeth Mann, Allard R. Feddes, Irene van Ooijen en Geu Visser, *Fort van de Democratie WERKT. Het effect van de interactieve tentoonstelling op kennis en opvattingen over democratisch burgerschap bij jongeren* (Utrecht 2012).

- Uhl, Heidemarie, 'Going underground. Der "Ort der Information" des Berliner Holocaust-Denkmal's', in: *Zeithistorische Forschungen/Studies in Contemporary History*, Online-Ausgabe 4 (2007) H. 1+2, URL: <https://www.zeithistorische-forschungen.de/16126041-uhl-2-2007>.
- Uijland, Marc, Christel Tijen en Jeroen van den Eijnde (red.), *Eindpunt of tussenstation? Gids Nationaal Monument Kamp Vught* (Vught, 2002).
- Urry, John, *The tourist gaze* (London, New Delhi, 2e editie 2005), <http://www.scribd.com/doc/36305498/Urry-John-The-Tourist-Gaze-1>.
- Veeger, Lucas, *De Collectiebalans. Een onderzoek naar het wel en wee van museumcollecties in Nederland* (Amsterdam 2008).
- Vélu, Truusje en Echristan Emden (red.), *Verzet verzilverd. 25 jaar Verzetmuseum Zuid-Holland* (Gouda 2011).
- Verduijn, M.A. van Mill en W. Verbei, *Musea van de toekomst* (Amsterdam 2001).
- Vervliet, Jeroen, *The Peace Palace Library Centennial. The collection as a mirror of the historical development of international law* (Den Haag 2004).
- Vonk, Rolf, *Het Bosch genaempt Den Ekelkamp. Flarden uit de geschiedenis van een typisch stukje Veghel* (Veghel 2010).
- Voolen, Edward van, 'De Hollandsche Schouwburg', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 226-233.
- Vos, Chris, *Televisie en bezetting. Een onderzoek naar de documentaire verbeelding van de Tweede Wereldoorlog in Nederland* (Hilversum 1995).
- Vree, Frank van, 'Beleef het verleden! De encensering van de historische ervaring in de populaire cultuur', in: *Levend verleden. Het creëren van een historische ervaring*, *Groniek, Historisch Tijdschrift* 180 (2008), p. 269-278.
- Vree, Frank van, 'Door de ogen van de slachtoffers. De gevaren van een beperkt perspectief op de Tweede Wereldoorlog', in: *Kleio*, jrg. 52, nr. 2 (april 2011).
- Vree, Frank van, *In de schaduw van Auschwitz. Herinneringen, beelden, geschiedenis* (Groningen 1995).
- Vree, Frank van, 'Locale geschiedenis, lieux de mémoire en de dynamiek van de historische cultuur', in: *Stadsgeschiedenis* 3 (2008), p. 82-90.
- Vree, Frank van, 'De overval', in: Madelon de Keizer en Marije Plomp (red.), *Een open zenuw. Hoe wij ons de Tweede Wereldoorlog herinneren* (Amsterdam 2010), p. 445-454.
- Vree, Frank van, *De scherven van de geschiedenis. Over crisisverschijnselen in de hedendaagse historische cultuur* (Amsterdam 1998).
- Vree, Frank van, 'De sensatie van het beeld. Over de visualisering van de historische cultuur', in: F. Gierstberg en W. Oosterbaan (red.), *De plaatjesmaatschappij. Essays over beeldcultuur* (Rotterdam 2002), p. 60-71.
- Vree, Frank van, 'Een verleden dat niet verdwijnen wil. De publieke herinnering aan de Tweede Wereldoorlog', in: *Icodo-Info*, jrg. 20 (2003) nr. 1.
- Vree, Frank van, 'The Stones of Treblinka', in: *Centropa. A journal of central European architecture and related arts*, vol. 6 (2006) nr. 3 (Sep.), p. 237-245.
- Vree, Frank van en Rob van Laarse (red.), *De dynamiek van de herinnering. Nederland en de Tweede Wereldoorlog in een internationale context* (Amsterdam 2009).
- Vree, Frank van, Hetty Berg en David Duindam (red.), *De Hollandsche Schouwburg. Theater, deportatieplaats, plek van herinnering* (Amsterdam, 2013).
- Vuijsje, Bert, "'Je eigen plek in de geschiedenis'" een interview met Manja Pach', in: Dirk Mulder en Ben Prinsen (red.), *Bronnen van herinnering (Westerbork Cahiers, nr. 1 (1993), p. 11-17*.
- Wagner, Jens-Christian, *Lern- und Dokumentationszentrum Mittelbau-Dora. Die Neukonzeption der KZ-Gedenkstätte Mittelbau-Dora* (Weimar, Buchenwald 2003).
- Wal, Bauco van der, 'Het Anne Frank Huis 25 jaar', in: *Ons Amsterdam*, mei 1992.

- Walsh, Kevin, 'Collective amnesia and the mediation of painful pasts: the representation of France in the Second World War', in: *International Journal of Heritage Studies*, vol. 7 (2001) no. 1, p. 83-89.
- Weerbare Democratie. *Tentoonstelling van het verzet in de Nieuwe Kerk op de Dam Amsterdam, maart 1946*, brochure bij tentoonstelling (Amsterdam 1946).
- Weide, Siebe, Max Meijer en Marieke Krabshuis, 'Agenda 2026. Toekomstverkenning voor de Nederlandse museumsector' (2010), <http://www.museumvereniging.nl/Portals/0/Assets/Over%20de%20overeniging/Agenda%202026%20PDF%20def.pdf> (geraadpleegd 18 november 2013).
- Wiel, Matthieu van der, Gre' Dijk, *Wad'n erfgoed. Projectboek* (Haren 2008).
- Wildt, Annemarie de, 'Oog in oog met de geschiedenis. Historisch bewustzijn in het Amsterdams Museum', *De Nieuwste Tijd*, jrg. 2 (2002), nr. 6.
- Williams, Paul, *Memorial Museums. The global rush to commemorate atrocities* (Oxford, New York 2007).
- Winter, Jay, *Dreams of peace and freedom. Utopian moments in the 20th century* (New Haven, Londen 2006).
- Winter, Jay, 'Introduction. The performance of the past: memory, history, identity', in: Karin Tilmans, Frank van Vree, Jay Winter (eds.), *Performing the past. Memory, history and identity in modern Europe* (Amsterdam 2010), p. 11-23.
- Winter, Jay, *Remembering War. The great war between memory and history in the twentieth century* (New Haven, Londen 2006).
- Withuis, Jolande, *Erkenning. Van oorlogstrauma naar klaagcultuur* (Amsterdam 2002).
- Withuis, Jolande, *Na het kamp. Vriendschap en politieke strijd* (Amsterdam 2005).
- Withuis, Jolande, 'Over de sociale context van het autobiografisch geheugen. Een kleine sociologie van het herinneren', in: *Cogiscope*, nr. 1 (2006), p. 7-12.
- Withuis, Jolande, 'Van politiek naar psychologie. De veranderende omgang met de oorlog', in: *Cogiscope*, nr. 2 (2007), p. 28-33.
- Wijbenga P., *Bezettingstijd in Friesland*, 3 dln. (Drachten, Leeuwarden 1970-1978, reprint Leeuwarden 1995).
- Wijnsma, Arend Jan, *De Kraak. De overval op de Leeuwarder strafgevangenis 8 december 1944* (Franeker 1985).
- Yamane, Kazuyo, *Grassroots Museums for peace in Japan. Unknown efforts for peace and reconciliation* (Saarbrücken, Bradford 2009).
- Yamane, Kazuyo (ed.), *Museums for peace worldwide. The Organizing Committee of the Sixth International Conference of Museums for Peace, Kyoto Japan* (Kyoto 2008).
- Zybren Z. Stránsky, 'Object – Document. Or do we know what we are collecting'. In: R. Schärer (ed.) *Object – Document? (ICOFOM Study Series 23, p. 47-51* (Symposium 'Object – Document?', Beijing, China, september 1994).